

**5510 SAYILI KANUN GEREĞİNCE SİGORTALI SAYILANLAR, SAYILMAYANLAR,
SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI, KURUMA BİLDİRİLMESİ VE SONA ERMESİ HAKKINDA
TEBLİĞ
(28/9/2008 tarihli ve 27011 sayılı R.G.)**

IV- SİGORTALILIĞIN SONA ERMESİ VE BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

A- Hizmet Akdine Tabi Çalışanlar

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanların sigortalılıkları hizmet akdinin sona erdiği tarihte biter. Bu tarih, işverenler tarafından örneği Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile sigortalılığın sona ermesini takip eden on gün içinde e-Sigorta ile Kuruma bildirilir.

Sigortalı işten ayrılış bildirgesine kaydedilen bilgiler, ayrıca ilgili aylık prim ve hizmet belgesinde de gösterilir. Yasal süresi dolmadığı için henüz Kuruma verilmeyen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alacak sigortalı çalışmalarının Kurumca bilinmesini gerektiren diğer hallerde de bu şekilde işlem yapılır. Ancak, on günlük süre dolmadan aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ise ayrıca sigortalı işten ayrılış bildirgesi verilmez.

5510 sayılı Kanunun 5 inci maddesi gereği bazı sigorta kollarına tabi tutulanlardan;

1) Ceza infaz kurumları ile tutukvevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların sigortalılığı çalışmalarının sona erdiği veya işlerine son verdikleri tarihten itibaren sona erer. Bu tarih, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukvevleri İş Yurtları Kurumunca,

2) 3308 sayılı Kanunda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, meslek liselerinde okuyanlar, yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrencilerin sigortalılığı eğitim veya öğretimlerinin/staj sürelerinin bittiği tarihten itibaren sona erer. Bu tarih, eğitim ve öğretim gördükleri kurumlarca,

3) Harp malulleri ile 3713 veya 2330 sayılı kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalı olanların sigortalılıkları, sigortalı çalışmalarının sona erdiği tarihten itibaren sona erer, bu tarih işverenlerince,

4) Harp malulleri ile 3713, veya 2330 sayılı kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında çalışanlardan uzun vadeli sigorta kollarına tabi olup bu sigorta kollarından çıkmak isteyenler hakkında isteklerine dair yazılı taleplerini takip eden ayın başından itibaren sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanmaya devam edilir, bu tarih işverenlerince,

5) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerin sigortalılığı, kursların bitiminden veya ayrıldığı tarihten itibaren sona erer. Bu tarih Türkiye İş Kurumunca,

on gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile Kuruma bildirilir.

Ancak, Türkiye İş Kurumu tarafından 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneğinden yararlandırılan kişilerden ödeneğinin sona erdiği tarih bildirilenler için ayrıca, sigortalı işten ayrılış bildirgesi verilmesi istenmez.

B- Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olanların sigortalılıkları aşağıda sayılan hallerde sona erer, bunlardan;

1) Ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanların sigortalılıkları mükellefiyetlerini gerektiren faaliyetlerine son verdikleri tarihte sona erer ve bu tarih ilgili vergi dairelerince ve sigortalılarca,

2) Gelir vergisinden muaf olanların sigortalılıkları esnaf ve sanatkar sicil müdürlüklerindeki kayıtlarının silindiği tarihte sona erer, bu tarih esnaf ve sanatkar sicil müdürlüklerince ve sigortalılarca,

3) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki gelir vergisinden muaf olanlardan, bu Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi kapsamına girenlerin bir önceki aya ait faaliyet gelirlerinden bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının Kanunla tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu esnaf ve sanatkarlar odaları birliklerinden alacakları Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan muafiyet belgesi ile belgeleyerek on gün içinde Kuruma intikal ettirenlerin sigortalılıkları belgenin düzenlendiği tarihten, bu süreyi geçirenlerin sigortalılıkları ise belgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihten itibaren sona erer ve bu tarih sigortalılarca,

4) Şirket ortaklarından;

a) Kollektif şirket, adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları ile donatma iştiraki ortaklarının sigortalılıkları vergi mükellefiyetlerinin bittiği tarihte sona erer, bu tarih vergi dairelerince ve sigortalılarca,

b) Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının sigortalılıkları bu görevlerinin bittiği tarihte sona erer, bu tarih, şirket yetkililerince ve sigortalılarca,

c) Limited şirket, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortaklarının sigortalılıkları hisse devrine ilişkin alınan ortaklar kurulu kararı ile hissenin devrine ilişkin tanzim edilen noter devir sözleşmesinin ve devrin pay defterine işlendiği sayfanın birer suretlerinin birlikte ibraz edilmesi veya hisse devri ticaret sicil memurluğuna tescil edilmiş ise ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği nüshasının ibraz edilmesi kaydıyla ortaklar kurulu karar tarihi itibarıyla sona erer, bu tarih sigortalılar ve şirket yetkililerince,

5) İflasın açılmasına mahkemece karar verilen şirketlerin ortaklarının sigortalılıkları sigortalının talebi halinde mahkemenin karar tarihinde, sigortalının talebinin olmaması halinde ise mahkemece iflasın kapatılmasına karar verildiği tarihte sona erer, bu tarih sigortalılar ve şirket yetkililerince,

6) Tasfiyenin açılmasına mahkemece karar verilen şirketlerin ortaklarının sigortalılıkları sigortalının talebi halinde mahkemenin karar tarihinde sona erer, bu tarih sigortalılarca, sigortalının talebinin olmaması halinde tasfiye kurulu kararının ticaret sicil memurluğuna tescil edildiği tarihte sona erer, bu tarih ticaret sicil memurluğuna ve sigortalılarca,

7) Tasfiyesine şirketin ortaklar kurulu tarafından karar verilen şirketlerin ortaklarının sigortalılıkları sigortalının talebi halinde tasfiyenin başlanmasına karar verildiği tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca, sigortalının talebinin olmaması halinde ise tasfiyenin sonuçlandığına ilişkin tasfiye kurulu kararının ticaret sicil memurluğuna tescil edildiği tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca ve ticaret sicil memurluklarında,

8) Müfeseh duruma düşen şirketlerin ortaklarının sigortalılıkları sigortalının talebi halinde şirketin müfeseh duruma düştüğü tarih itibarıyla sona erer, bu tarih sigortalılarca, sigortalının talebinin olmaması halinde müfeseh duruma düşen şirketin tasfiyesinin sonuçlandığına dair tasfiye kurulu kararının ticaret sicil memurluğuna tescil edildiği tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca ve ticaret sicil memurluklarında,

9) Mahkeme kararı ile iflasın, tasfiyenin açılmasına, ortaklar kurulu kararı ile tasfiyenin başlamasına veya müfeseh duruma düşmesine karar verilen şirketlerin ortaklarından hizmet akdi ile çalışmaya başlayanların sigortalılıkları çalışmaya başladıkları tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca,

10) Gelir vergisinden muaf olarak sigortalılıkları devam ederken hizmet akdi ile çalışmaya başlayanların sigortalılıkları çalışmaya başladıkları tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca,

11) Köy ve mahalle muhtarlarının sigortalılıkları muhtarlık görevinin bittiği tarihte sona erer, bu tarih il ve ilçe mülki amirliklerince ve sigortalılarca,

12) Köy ve mahalle muhtarlarından Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası (b) bendi kapsamında gelir vergisi mükellefi olanlar hariç, aynı zamanda hizmet akdi ile çalışmaya başlayanların sigortalılıkları çalışmaya başladıkları tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca,

13) Tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların sigortalılıkları tarımsal faaliyetin bittiği tarihte sona erer, bu tarih ziraat odalarınca, ziraat odası bulunmayan yerlerde ise tarım il/ilçe müdürlüklerince ve sigortalılarca,

14) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi kapsamındaki tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, 5510 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi kapsamına girenlerin bir önceki yıla ait tarımsal faaliyet gelirlerinden bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının Kanunla tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunun ziraat odalarından, ziraat odalarının bulunmadığı yerlerde ise tarım il/ilçe müdürlüklerinden alacakları Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan muafiyet belgesi ile belgeyerek on gün içinde Kuruma intikal ettirilenlerin sigortalılıkları belgenin düzenlendiği tarihten, bu süreyi geçirenlerin sigortalılıkları ise belgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihten itibaren sona erer ve bu tarih sigortalılarca,

15) Herhangi bir yabancı ülkede ikamet eden ve o ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayan veya ikamet esasına bağlı olarak o ülke sosyal güvenlik sistemine dahil olanların sigortalılıkları çalışmaya veya ilgili ülke sosyal güvenlik sistemine dahil oldukları tarihte sona erer, bu tarih sigortalılarca,

16) 6132 sayılı Kanuna tabi jokey ve antrenörlerin sigortalılıkları fiili çalışmalarının bittiği tarihte sona erer, bu tarih Türkiye Jokey Kulübü ve sigortalılarca,

on gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile Kuruma bildirilir.

Sigortalı işe giriş bildirgesini kağıt ortamında verenler için, sigortalılığın sona ermesini takip eden 10 gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesi iki nüsha olarak düzenlenir. Biri düzenleyen kuruluşta kalır, diğeri ilgili üniteye gönderilir. Sigortalıya, sigortalılığının sona erdiği ilgili sosyal güvenlik il/merkez müdürlüğünce yazı ile bildirilir.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olanların, meslek kuruluşlarına ya da vergi dairelerine olan yükümlülüklerini yerine getirmemiş olmaları, sigortalılığın sona ermesine ilişkin belge ya da bilginin verilmesine engel teşkil etmez.

C- Kamu İdarelerinde Çalışanlar

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların sigortalılıkları;

1) Ölüm halinde veya aylık bağlanmasını gerektiren hallerde, görev aylıklarının kesildiği tarihi takip eden aybaşından,

2) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 40 nci maddesinde belirtilen yaş hadleri ile sıhhi izin sürelerinin doldurulması halinde ise bu süre ve hadlerin doldurulduğu tarihleri takip eden aybaşından,

3) Diğer hallerde ise görevden ayrıldıkları tarihten, itibaren sona erer.

4) a) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında çalışmakla birlikte 5434 sayılı Kanunun ek 76 ve geçici 192 nci maddesine göre ilgisi devam edenler hakkında,

b) 5434 sayılı Kanunun ek 71 inci maddesi uyarınca ilgisi devam edenler hakkında, (1), (2) ve (3) üncü maddelerin ilgili hükümleri uygulanır.

c) 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı ilgileri devam edenlerin, (1), (2), (3) üncü maddenin ilgili hükümleri ile birlikte toplu ya da fasıllı olarak toplam altı aydan fazla süre emeklilik kesenekleri ile kurum karşılıklarını süresinde ödemeyenlerin son kez emeklilik kesenek ve kurum karşılıklarını yatırmadıkları ayı takip eden ay başından itibaren sigortalılıkları sona erer.

d) 5434 sayılı Kanunun ek 76 ncı maddesi uyarınca çalışmaksızın istekleri üzerine ilgileri devam edenlerin bu maddenin 1, 2, 3 üncü bentlerinin ilgili hükümleri ile birlikte talepleri üzerine dilekçelerinin Kurum kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden ay başından itibaren sigortalılıkları sona erer.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine tabi sigortalılar için Ek-2 de düzenlenen sigortalı işten ayrılış bildirgesi, sigortalılığın sona ermesini takip eden on gün içinde işe giriş bildirgesini düzenlemekle yükümlü kamu idaresince e-Sigorta ile Kuruma bildirilir. Ancak 5434 sayılı Kanunun 12 nci ve ek 76 ncı maddesi uyarınca çalışmaksızın istekleri üzerine ilgileri devam edenlerden sigortalılıkları sona erenler için işten ayrılış bildirgesi verilmez.

Yer değiştirme suretiyle bir kurumdan diğer bir kuruma nakledilenler hakkında sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile gerekli bildirimler yapılır. Bu sigortalıların, malullük veya yaşlılık aylığı bağlanması taleplerinde kurumlarınca emekliye sevk onayı, ölüm halinde (tahsis taleplerinde) ise sigortalı işten ayrılış bildirgesi gönderilmesi yeterlidir.

D- Kamu İdarelerinin Dış Temsilciliklerinde Çalışanlar

Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulunan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin ilgili mevzuatının zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlardan, çalışmakta iken bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumu ile irtibatlandırılanların, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde, seçimini bulunan ülke mevzuatına tabi kalma yönünde kullananlar için sigortalılık kapsamına alındıkları tarihten itibaren, Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre Kamu idarelerinin yurtdışı görevinde çalışanlar, görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren işverenlerince bir ay içinde Kuruma bildirilir.

E- Hastalık ve Analık Hükümlerinin Uygulanmasında Sigortalılık Niteliğinin Sona Ermesi

İlgili kanunlar gereği sigortalının ücretsiz izinli olması, greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt ilan etmesi halinde, bu hallerin sona ermesini, diğer hallerde ise III/ (A), (B) ve (C) bölümlerinde belirtilen tarihleri takip eden onuncu günden başlanarak sigortalılık niteliği yitirilmiş sayılır. Bildirimlerde bu husus göz önünde bulundurulur.